

до документації можуть зменшити кількість спорів та підвищити рівень дотримання законодавства.

Заохочувати використання угод про попереднє ціноутворення між платниками податків та податковими органами. Угоди про попереднє ціноутворення забезпечують визначеність у ціноутворенні конкретних транзакцій, зменшуючи невизначеність та ймовірність виникнення спорів.

Інвестувати в технології та навчання для органів податкового адміністрування, щоб підвищити їхню спроможність здійснювати моніторинг та забезпечувати дотримання податкового законодавства. Цифрові платформи для подання податкових декларацій та аналітики даних можуть підвищити ефективність.

Впроваджувати заходи для боротьби з ухиленням від сплати податків, включаючи посилену перевірку транзакцій з високим рівнем ризику, посилений обмін інформацією та співпрацю з міжнародними партнерами. Посилення покарання за ухилення від сплати податків може стати стримуючим фактором.

Залучати бізнес, податкових фахівців та інші зацікавлені сторони до розробки або перегляду податкової політики. Це гарантує, що система податку на прибуток підприємств є практичною, справедливою та враховує потреби бізнес-спільноти.

Реалізація цих заходів може сприяти створенню більш ефективної та сприятливої для бізнесу системи податку на прибуток підприємств в Україні, що сприятиме економічному зростанню, залученню інвестицій та дотриманню податкового законодавства. Важливо досягти балансу, який би підтримував бізнес, водночас забезпечуючи його справедливий внесок у державні фінанси.

Список використаних джерел:

1. Кононенко С.О., Кононенко Л.В., Назарова Г.Б. Стандартизація і сертифікація в обліку і аудиті як фактор підвищення надійності та довіри до інформаційного забезпечення користувачів фінансової інформації. Наука і техніка. 2023. № 9 (23). С. 195-205. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/5599/5630> (дата звернення: 02.12.2023).

2. Назарова, Г.Б., Кононенко, Л.В., & Калашнікова, А.К. (2020). Облікові процедури формування фінансових результатів: сучасний стан та напрями їх вдосконалення. Економічний простір, (156), 206-212. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/156-38> (дата звернення: 02.12.2023).

УДК 355/359-63: 338.054.23

*Найденко І.С.,
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
(Науковий керівник: д.е.н., професор Зайченко В.В.)
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ПРОБЛЕМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Сільське господарство завжди визначало економічне та соціокультурне обличчя України, виступаючи не тільки основною галуззю виробництва, але й

ключовим елементом національної стійкості. Проте, в умовах сучасних викликів та військового стану в країні, сільськогосподарські підприємства зазнають серйозних труднощів та втрат. Війна неухильно вносить свій важкий внесок у функціонування аграрного сектору. Загрози для безпеки, зміна власності, перебої у постачанні нафтопроводів та руйнування інфраструктури, загальна економічна нестабільність – це лише кілька факторів, що обмежують розвиток сільськогосподарських підприємств. Знищення та втрати в областях з активним сільськогосподарським виробництвом призводять до великої диспропорції між потребами населення у продовольчій продукції та реальною її доступністю. Окрім того, військовий конфлікт несе загрозу забрудненню ґрунтів та водних ресурсів, що призводить до екологічної кризи та погіршення якості сировини для сільськогосподарського виробництва. У цьому контексті важливим є вивчення та аналіз впливу війни на сільськогосподарські підприємства України та розробка стратегій для подолання викликів, що стоять перед аграрним сектором.

Аграрний сектор в Україні відіграє важливу роль, формуючи до 20% внутрішнього валового продукту. Як одна з ключових галузей економіки, він на кінець 2021 року забезпечував майже 40% валютної виручки країни.

Протягом останніх п'яти років агробізнес характеризувався позитивною динамікою. Україна, яка річно виробляє приблизно 100 мільйонів тон зернових, стала одним із найбільших світових експортерів у цьому сегменті. Незважаючи на досягнення, аграрний сектор стикається із численними проблемами, які гальмують його розвиток:

1. Непрозорість земельних відносин;
2. Невідповідність міжнародним стандартам якості та безпеки;
3. Низький рівень інвестування;
4. Неадаптовані законодавчі акти України до вимог ЄС;
5. Проблема перерозподілу ринку в ринковій самостійності;
6. Підвищена залежність від державного фінансування;
7. Низький рівень інноваційної активності;
8. Недосконала логістика.

Всі ці виклики існували в аграрному секторі України до війни [2]. Проте зазначені проблеми на сьогодні не є вичерпними. Із вторгненням російських військ в Україну почалося нове, значно складніше життя для всієї країни, і зокрема, для аграрного сектору. За даними Київської школи економіки, тільки за перші три місяці війни загальні збитки аграрного сектору становлять понад 4,3 мільярдів доларів, що складає приблизно 15% капіталу країни [4]. Непрямі витрати у сільському господарстві через стрімку інфляцію, зменшення виробництва, підвищення цін на виробничі фактори та блокування портів сягнули позначки 23,3 мільярдів доларів [5]. Станом на 24 лютого 2023 року збитки та втрати для сільськогосподарського сектору України оцінювались в 40,2 млрд доларів США. При цьому розмір збитків складав 8,72 млрд доларів США, тоді як сукупні втрати становили 31,50 млрд доларів США. Збитки включають часткове або повне знищення техніки й обладнання, сховищ, тваринництва, рибальства та аквакультури, багаторічних культур, а також викрадені виробничі ресурси та продукцію. Пошкодження машин й обладнання

було найбільшим джерелом загального збитку, друга позиція – за викраденими засобами виробництва та пошкодженими сховищами. Втрати від війни в основному включають недоотриманий дохід українських фермерів та агрокомпаній через зниження обсягу виробництва (наприклад, незібраний врожай), закупівельних цін (через порушення експортної логістики), більші додаткові виробничі витрати (наприклад, на добрива й паливо, вартість рекультивації забруднених земель після їхнього обстеження, розмінування та вивільнення) [1].

Значна частина оброблюваних земель в даний момент або мінована або стала непридатною для використання внаслідок масових бомбардувань. Доступ до деяких земельних ділянок заборонено, а ворожі сили систематично руйнують склади та сільгоспприладдя. Ці фактори непрямим чином впливають на перспективи розвитку сільського господарства в найближчому майбутньому. В сучасних умовах головною проблемою для сільських господарств є збут вирощеної продукції. Початок повномасштабного вторгнення співпав із збільшенням експорту аграрно-промислового комплексу України. Продукція АПК залишається на складах у очікуванні моменту реалізації. Традиційно, більша частина загального врожаю зерна експортується, в той час як лише третина йде на внутрішнє споживання. Необхідні кошти для обробітку ґрунту, закупівлі насіння, добрив, засобів захисту, паливно-мастильних матеріалів, а також для сплати податків та зарплат відсутні через відсутність можливості продажу продукції. Основними факторами впливу війни на український агросектор стали скорочення посівних площ (на 20% порівняно з 2021 роком), пошкодження виробничих будівель, споруд й обладнання, зростання цін на добриво та дизельне паливо, блокада чорноморських портів. Всі ці фактори суттєво зменшили доходи українських фермерів й агрокомпаній. Суттєвим чинником стало також переривання логістичних ланцюгів. До війни через чорноморські порти України проходило 90% експорту сільськогосподарської продукції. У березні 2022 року експорт зерна становив лише 0,3 мільйона тон порівняно з 5,4 мільйона тон двома місяцями раніше. Налагодження альтернативних маршрутів допомогло збільшити експорт зерна до 1,2 млн тон у квітні та 2,7 млн тон у червні 2022 року. Ця ситуація спричинила тиск на внутрішні ціни на пшеницю та кукурудзу, які знизилися на 45% в період з січня по червень 2022 року, в той час як у світі вони зросли приблизно на 15%. Чорноморська зернова ініціатива з липня 2022 року суттєво збільшила експорт (до 6-7 мільйонів тон щомісяця), але логістичні витрати залишалися дуже високими. На зменшення посівних площ навіть на деокупованих територіях вплинуло також мінно-вибухове забруднення земель. Загальна площа сільськогосподарських земель, забруднених нерозірваними боєприпасами мінами й уламками становить більше 400 000 га.[1].

Отже, сучасний український агробізнес визначається неабиякою складністю та відзначається гнучкістю та ефективністю в умовах викликів. Логістика зернових стає завданням не лише складним, а й наполегливою перешкодою, що змушує сільське господарство орієнтуватися на олійні культури. Нинішні виклики привернули увагу до проблеми експортного сировинного напрямку України, і без труднощів аграрний сектор переорієнтовується на продукцію із вищою доданою вартістю. Прикладом такого переосмислення є виникнення

нових підприємств для переробки сільськогосподарської продукції. Це охоплює переробку зернових у готові продукти, такі як борошно, макарони, крупи, спирт, комбікорм для тварин, крохмаль та інші високоякісні продукти. Паралельно аграрії стикаються із викликом дефіциту та зростанням цін на паливо. Збільшення використання альтернативних відновлювальних джерел енергії сприятиме зменшенню залежності від ринку палива [3].

Незважаючи на непрості умови, багато сільськогосподарських виробників продовжують сіяти, збирати врожаї та дбати про господарство, зосереджуючи свої зусилля на забезпеченні продовольчої безпеки не лише в Україні, а й у світі.

Список використаних джерел:

1. Агросектор України: вплив війни та перспективи відновлення. URL: <https://dlf.ua/ua/agrosektor-ukrayini-vpliv-vijni-ta-perspektivi-vidnovlennya/>
2. Негрей М.В., Тараненко А.А. Аграрний сектор України в умовах війни: проблеми та перспективи. Економіка та суспільство. Випуск 40/2022. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-38>
3. Реалії сільського господарства під час війни. Виклики та можливості. URL: <https://consumerhm.gov.ua/3536-realiji-silskogo-gospodarstva-pid-chas-vijni-vikliki-ta-mozhливosti>
4. KSE Агроцентр. (2022). The total losses from the war in Ukraine's agriculture reached \$ 4.3 billion USA. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalni-zbitki-vid-vijni-v-silskomu-gospodarstvi-ukrayini-syagnuli-4-3-mlrd-dol-ssha-kse-agrotsentr>
5. [KSE Агроцентр (2022). Indirect losses in agriculture are estimated at \$ 23.3 billion USA. URL: <https://ukranews.com/en/news/864573-indirect-agriculture-losses-from-war-estimated-at-usd-23-3-billion-agrarianministry>

УДК 658.8

*Петросян М.А.,
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
(Науковий керівник: д.е.н., професор Зайченко В.В.)
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПЕРСОНАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

Сучасний розвиток сільськогосподарського сектору є актуальним завданням для багатьох країн, які мають стратегічний інтерес у забезпеченні продовольчої безпеки та стабільності національного економічного розвитку. Сільське господарство виступає не лише як основа для виробництва харчових продуктів, але й як ключовий сектор, що забезпечує зайнятість значної частини населення та створює передумови для розвитку сільських територій. Однак в умовах сучасності сільськогосподарські підприємства стикаються з численними викликами, такими як нестабільні ринкові умови, зміни клімату, дефіцит робочої сили та технологічний прогрес. Забезпечення сталого розвитку сільського господарства вимагає ретельного аналізу та оптимізації трудового потенціалу сільськогосподарських підприємств та вивчення впливових факторів.